

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА

Максим БАБИЧ

*Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів, Україна*

Вступ. Успіх у військовій службі, як і в інших видах військово-професійної діяльності, залежить від особливостей процесу навчання та виховання, які необхідно будувати не тільки на підставі загальних психолого-педагогічних закономірностей, а також з урахуванням обґрунтованих методів впливу, що відповідають індивідуальним особливостям курсантів. Ефективність роботи офіцера визначається рівнем його професійної підготовленості у закладі військової освіти, зокрема, наскільки успішно він освоїв програму навчання з дисциплін бойової (професійної) підготовки [3, 5].

Основною метою фізичної підготовки у Збройних силах України є забезпечення готовності військовослужбовців до бойової діяльності, виконання службових завдань за призначенням, сприяння вирішенню інших завдань їх навчання та виховання. У процесі фізичної підготовки формують, насамперед, силу, швидкість, витривалість і спритність, на їх основі – військово-прикладні навички, а в подальшому – теоретичні знання та організаторсько-методичні вміння. Розвиваються під час занять із фізичної підготовки й морально-психологічні якості, сприяючи формуванню у воїнів професійного світогляду, тобто професійної самосвідомості особистості, що передбачає глибоке рефлексивне пізнання себе у діяльності. Розвинена професійна самосвідомість допомагає краще зрозуміти й оцінити себе, особливості своєї службової діяльності, визначити орієнтири професійного та особистісного зростання [1, 2, 4].

Мета дослідження і методи – проаналізувати й дослідити вплив занять із фізичної підготовки майбутніх офіцерів на формування професійної самосвідомості в період навчання у закладі військової освіти. Була розроблена та застосована авторська методика «Опитувальник професійної самосвідомості офіцера Збройних сил України».

Результати. Результати спеціальних досліджень, проведених у Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (м. Львів), показують, що розвиток особистісних якостей і професійних навичок курсанта у процесі навчання тісно пов'язаний із формуванням його ділової та професійної самосвідомості. Отже, морально-вольові якості курсантів, що розвиваються в процесі проведення занять із фізичної підготовки, не тільки підвищують загальний рівень їхньої фізичної підготовленості, але й мають значний вплив на розвиток професійної самосвідомості.

Було сформовано навчальну групу (n=50), до складу якої входили курсанти, які систематично отримують високі оцінки за результатами екзаменаційних сесій з другого до дев'ятого семестру, та навчальну групу курсантів (n=15), які показують результати вище від оцінки «задовільно».

Респонденти дослідження підлягали перевірці під час проміжних атестацій для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу за певний період у навчанні. Перевірку проводили у формі диференційованих заліків (під час непарних семестрів) та у формі іспиту (під час парних семестрів) [2]. Перевірку й оцінку фізичної підготовленості курсантів проводили за вправами відповідно до Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України, які характеризують розвиток фізичних якостей (силу, швидкість, спритність, витривалість) та військово-прикладні рухові навички (подолання смуги перешкод, рукопашний бій) [2, 4, 6].

За результатами аналізу рівня розвитку професійної самосвідомості за t-критерієм Стьюдента (табл. 1) були виявлені значні відмінності за всіма компонентами ($p < 0,001$) на користь

першої групи. Таким чином, отримані під час проведення експерименту дані підтверджують висунуту гіпотезу про позитивний вплив занять фізичної підготовки на формування професійної самосвідомості майбутнього офіцера Збройних сил України.

Таблиця 1

Аналіз впливу занять фізичної підготовки на формування професійної самосвідомості військовослужбовців

Показники	1-ша група (n=50)	2-га група (n=15)	Достовірність відмінностей	
			t	p
1 компонент: усвідомлення особливостей діяльності своєї професійної групи	33,12	25,31	4,27	<0,001
2 компонент: усвідомлення психологічних особливостей представників своєї професійної групи	82,11	70,42	7,18	<0,001
3 компонент: усвідомлення тотожності зі своєю професійною групою	46,11	37,34	10,56	<0,001
4 компонент: усвідомлення своїх професійних особливостей	75,23	63,97	8,10	<0,001
5 компонент: усвідомлення себе суб'єктом діяльності професійної групи	68,09	53,18	5,23	<0,001
6 компонент: соціально-моральна самооцінка своїх професійних якостей	45,80	36,92	7,12	<0,001

Обговорення і висновки. Таким чином, за результатами проведеного дослідження встановлено, що курсанти першої групи мають вищий рівень усвідомлення важливості виконання професійних завдань, що стоять перед військовослужбовцями. Вони легше переносять труднощі, пов'язані з військовою службою, вище оцінюють свій соціальний статус, рівень особистої професійної підготовленості та ступінь відповідності вимогам, які висувають до них як до майбутніх офіцерів. Крім того, вони кращі в стройовій підготовці, більш впевнені в собі, своїх судженнях, діях і здатності самостійно впоратися з вирішенням службових завдань, користуються великим авторитетом серед командирів і товаришів. Загалом можна зробити висновок, що їхня професійна самосвідомість відрізняється більш цілісною, вираженою і гармонійною структурою.

Ключові слова: військова служба, військово-професійна підготовка, фізична підготовка, курсант, бойова підготовка, військово-професійна діяльність.

Список використаних джерел:

1. Воронцов О., Романчук С., Ролюк О., Яворський А. (2017). Фізичні навантаження військовослужбовців у сучасному бою. Український журнал медицини, біології та спорту: зб. наук. пр. – Миколаїв: ЧНУ ім. П. Могили, Т. 6, № 6 (90) – С. 47–52.
2. Інструкція з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України (2021). Наказ Міністра оборони України від 05.08.2021 р. № 225. – Київ, 234 с.
3. Кирпенко В., Романчук В., Романчук С. (2015). Спеціальна фізична підготовка як засіб підвищення ефективності професійної діяльності військовослужбовців Сухопутних військ. Фізична активність, здоров'я і спорт, Львів, № 4(22). – С. 12–18.
4. Настанова з фізичної підготовки Сухопутних військ Збройних Сил України (2022). Наказ командувача Сухопутних військ Збройних Сил України від 14.02.2022р. № 36-ОД – Київ, 2022. – 94 с.
5. О. Матвейко, С. Романчук, О. Ольховий, А. Одеров, О. Небожук, В. Климович (2022). Вплив занять фізичними вправами на функціональний стан та працездатність військовослужбовців-ветеранів бойових дій. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, № 1(57). С. 31–36. doi: 10.29038/2220–7481–2022–01–31–36.
6. Одеров А. М., Кузнецов М. В. (2016). Фізична підготовленість майбутніх офіцерів Збройних сил України. Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини. Вип. 20: у 4-х т. – Л.: ЛДУФК, Т. 1,2. – С. 274–278.